

ZAKON O ŽIVOTNOM PARTNERSTVU LICA ISTOG POLA

PRVI DIO OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom se uređuje zajednica života dva lica istog pola, načela, zaključenje i prestanak životnog partnerstva lica istog pola, vođenje registra o životnom partnerstvu lica istog pola i postupci nadležnih organa u vezi sa zaključenjem i prestankom životnog partnerstva lica istog pola.

Pojam životnog partnerstva lica istog pola

Član 2

Životno partnerstvo lica istog pola (u daljem tekstu: partnerstvo) je zakonom uređena zajednica života dva lica istog pola (u daljem tekstu: partneri), zaključena pred nadležnim organom u skladu s odredbama ovoga zakona.

Načela

Član 3

Životno partnerstvo lica istog pola se zasniva na načelima ravnopravnosti, uzajamnog poštovanja, međusobnog pomaganja i uvažavanja partnera.

Zaštita od nasilja

Član 4

Zabranjen je svaki oblik nasilja u zajednici života partnera.

Prevenција, sankcionisanje i suzbijanje svih vrsta nasilja u zajednici života partnera, uređuje se posebnim zakonima.

Zabrana diskriminacije

Član 5

Zabranjena je svaka diskriminacija po osnovu statusa i pripadnosti zajednici životnih partnera.

Zabrana i zaštita od diskriminacije i promocija jednakosti partnera ostvaruje se u skladu sa posebnim zakonom.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 6

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

DRUGI DIO
ZAKLJUČIVANJE I PRESTANAK PARTNERSTVA
Uslovi za zaključenja partnerstva

Član 7

Partnerstvo se zaključuje saglasnošću volja dva lica istoga pola datih pred nadležnim organom, na način predviđen ovim zakonom.

Član 8

Partnerstvo ne može zaključiti lice čija volja nije slobodna.

Član 9

Partnerstvo ne može zaključiti lice koje nije navršilo 18 godina života.

Član 10

Partnerstvo ne može zaključiti lice dok mu ranije zaključeno partnerstvo ili brak ne prestane.

Član 11

Partnerstvo ne može zaključiti lice koje nije sposobno za rasuđivanje.

Član 12

Partnerstvo ne mogu zaključiti među sobom krvni srodnici u pravoj liniji, kao ni rođena braća ili rođene sestre, braća ili sestre po ocu ili majci, stric i sinovac, ujak i sestrić, tetka i bratanična, tetka i sestričina, ni djeca rođene braće i sestara i djeca braće i sestara po ocu ili majci.

Član 13

Srodstvo zasnovano usvojenjem predstavlja smetnju za zaključenje partnerstva na isti način kao i krvno srodstvo.

POSTUPAK ZAKLJUČENJA PARTNERSTVA
Prijava namjere za zaključenje partnerstva

Član 14

Lica koja namjeravaju da stupe u partnerstvo podnose prijavu za zaključenje partnerstva organu lokalne uprave nadležnom za vođenje matičnih registara partnerstva (u daljem tekstu: matičar)

Uz prijavu podnose izvod iz matičnog registra rođenih za svakog od njih, a kad je potrebno i druge isprave.

Provjera ispunjenosti pretpostavki za zaključenje partnerstva

Član 15

Matičar će na osnovu izjava lica koja žele da stupe u partnerstvo, priloženih isprava, a

po potrebi i na drugi način utvrditi da li su ispunjeni svi uslovi za zaključenje partnerstva.

Ako utvrdi da nijesu ispunjeni svi uslovi za zaključenje partnerstva predviđeni ovim zakonom, matičar će usmeno saopštiti podnosiocima prijave da ne mogu zaključiti partnerstvo i o tome sačiniti službenu zabilješku.

Postupanje u slučaju neispunjavanja pretpostavki

Član 16

U slučaju iz člana 15 stav 2 ovog zakona, matičar donosi rješenje o odbijanju prijave za zaključenje partnerstva, u roku od tri dana od dana usmenog saopštenja da nijesu ispunjeni uslovi za zaključenje partnerstva.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana podnosioci prijave mogu izjaviti žalbu nadležnom organu lokalne uprave u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Organ iz stava 2 ovog člana dužan je da odluči u roku od pet dana od dana prijema žalbe.

Određivanje datuma zaključenja partnerstva

Član 17

Datum i čas zaključenja partnerstva određuje matičar u sporazumu sa licima koja žele da zakluče partnerstvo.

Povlačenje prijave za zaključenje partnerstva

Član 18

Ako se jedan ili oba partnera koji su podnijeli prijavu za zaključenje partnerstva ne pojave u dogovoreno vrijeme, a izostanak ne opravdaju, smatraće se da je prijava povučena.

Čin zaključenja partnerstva

Član 19

Partnerstvo se zaključuje pred matičarem, na svečan način, u službenoj prostoriji prigodno uređenoj za tu namjenu.

Izuzetno, matičar može dozvoliti da se partnerstvo zaključi i na nekom drugom prikladnom mjestu, ako to partneri zahtijevaju i za to navedu opravdane razloge.

Zaključenju partnerstva prisustvuju oba buduća partnera, dva svjedoka i matičar.

Svjedok pri sklapanju partnerstva može biti svako poslovno sposobno lice.

Postupak zaključenja partnerstva

Član 20

Zaključenje partnerstva počinje utvrđivanjem identiteta budućih partnera.

Matičar provjerava da li su zaključenju partnerstva pristupili podnosioci prijave i da li su ispunjeni zakonom predviđeni uslovi za punovažnost njihovog partnerstva.

Pošto matičar utvrdi da su ispunjeni svi zakonski uslovi iz stava 1 i 2 ovog člana, te da nema prigovora, upoznaće buduće partnere s odredbama ovog zakona o njihovim pravima.

Matičar će pitati buduće partnere pojedinačno da li pristaju da međusobno zaključe partnerstvo.

Prilikom zaključenja partnerstva partneri mogu da se sporazumiju da:

- 1) svaki zadrži svoje prezime;
- 2) kao zajedničko prezime uzmu prezime jednog od njih;
- 3) kao zajedničko prezime uzmu oba njihova prezimena;
- 4) samo jedan od njih svom prezimenu doda i prezime drugog partnera.

U slučaju sporazuma o prezimenu iz stava 1 tačke 3 ovog člana, partneri će odlučiti koje će se prezime upotrebljavati na prvom mjestu.

Poslije datih saglasnih izjava o zaključenju partnerstva, matičar proglašava da je partnerstvo zaključeno.

Zaključeno partnerstvo matičar upisuje u matični registar životnog partnerstva u kojem se potpisuju partneri, svjedoci i matičar.

Odmah po zaključenju partnerstva, registrovanim partnerima se izdaje izvod iz matičnog registra partnerstva.

Prestanak partnerstva

Član 21

Partnerstvo prestaje smrću partnera, proglašenjem nestalog partnera umrlim, poništenjem i raskidom.

Ako je partner proglašen umrlim, partnerstvo prestaje danom koji je po pravosnažnoj odluci suda utvrđen kao dan njegove smrti.

Partnerstvo prestaje poništenjem i raskidom kad odluka suda o poništenju, odnosno raskidu partnerstva postane pravosnažna.

Poništenje partnerstva

Član 22

Ništavo je partnerstvo, ako izjave volje partnera nijesu bile slobodne ili ako partnerstvo nije zaključeno pred nadležnim organom.

Član 23

Ništavo je partnerstvo koje je zaključeno za vrijeme trajanja ranijeg braka jednog od partnera ili trajanja ranijeg partnerstva jednog od partnera.

Ako partneri iznesu u postupku za poništenje da ranije partnerstvo ili brak nije punovažan, prethodno će se odlučiti o punovažnosti ranijeg partnerstva ili braka i ako to partnerstvo ili brak bude poništen, njihovo se partnerstvo neće poništiti.

Član 24

Ništavo je partnerstvo koje zaključi lice koje nije sposobno za rasuđivanje.

Ništavo je partnerstvo između srodnika po krvi i po usvojenju između kojih zakon ne dozvoljava partnerstvo.

Član 25

Partnerstvo se može poništiti ako je partner pristao na njegovo zaključenje u strahu izazvanom silom ili ozbiljnom prijetnjom.

Član 26

Može se poništiti partnerstvo zaključeno u zabludi o ličnosti partnera kad se mislilo da se stupa u partnerstvo sa jednim licem, a stupilo se u partnerstvo sa drugim licem, ili kad se stupilo u partnerstvo sa određenim licem, ali koje nije ono za koje se izdavalo.

Može se poništiti partnerstvo zaključeno u zabludi o bitnim osobinama jednog partnera koje bi drugog partnera odvratilo od stupanja u partnerstvo da ih je znao i koje su dovele do ozbiljne i trajne poremećenosti odnosa u partnerstvu.

Član 27

Partnerstvo je ništavo kada partneri nijesu stvarno željeli da uspostave zajednicu života, već da zaključenjem partnerstva prikriju neki drugi pravni posao ili da ostvare neki drugi cilj (zakonsko nasljeđivanje, porodična penzija, socijalna zaštita, izbjegavanje krivičnog gonjenja, zloupotreba prava na stan i sl.).

Partnerstvo iz stave 1 ovog člana neće se poništiti ako je naknadno uspostavljena zajednica života.

Član 28

Pravo na podnošenje tužbe za poništenje partnerstva iz uzroka navedenih u čl. 22 do 27 pripada partnerima i drugim licima koja imaju neposredni pravni interes da partnerstvo bude poništeno, kao i državnom tužiocu.

Nakon prestanka razloga iz stave 1 ovog člana, pravo na tužbu za poništenje partnerstva pripada samo partneru koji nije bio sposoban za rasuđivanje.

Tužba se može podnijeti u roku od jedne godine od prestanka navedenih razloga, a ako je partner bio potpuno lišen poslovne sposobnosti, u roku od jedne godine od pravnosnažnosti odluke o vraćanju poslovne sposobnosti.

Član 29

Poništenje partnerstva zaključenog pod prinudom ili u zabludi može tražiti samo partner koji je bio prinuđen ili je u zabludi pristao na partnerstvo.

Ne može se tražiti poništenje partnerstva ako je protekla godina dana od dana kada je prinuda prestala ili od kada je zabluda uočena, a partneri su živjeli zajedno za to vrijeme.

Član 30

Pravo na podizanje tužbe za poništenje partnerstva ne prelazi na nasljednike, ali nasljednici tužioca mogu nastaviti već započeti postupak, u cilju dokazivanja osnovanosti tužbe.

Raskid partnerstva

Član 31

Partner može tražiti raskid partnerstva ako su partnerski odnosi ozbiljno i trajno

poremećeni ili kad se iz drugih razloga ne može ostvariti svrha partnerstva.

Raskid partnerstva može tužbom sudu zahtijevati jedan partner, a oba partnera sporazumnim predlogom.

Uz predlog za sporazumni raskid partnerstva, partneri su dužni da sudu podnesu pisani sporazum o diobi zajedničke imovine.

TREĆI DIO

MATIČNI REGISTAR ŽIVOTNOG PARTNERSTVA

Matični registar

Član 32

Evidentiranje partnerstva crnogorskih državljana zaključenih u Crnoj Gori ili u drugoj državi, kao i državljana drugih država i lica bez državljanstva nastalim u Crnoj Gori, vrši se u matičnom registru životnog partnerstva (u daljem tekstu: registar).

Član 33

Registar životnog partnerstva se vodi u pisanoj i elektronskoj formi.

Na obradu podataka primjenjuju se propisi kojima se uređuje zaštita ličnih podataka.

Sastavni dio registra iz stave 1 ovog člana su isprave koje sadrže osnovni upis, dopunu, izmjenu i brisanje podataka u registar.

Sadržaj registra

Član 34

Registar sadrži:

1) Osnovni upis: podatke o partnerima - ime i prezime, dan, mjesec, godinu i mjesto rođenja, jedinstveni matični broj, državljanstvo, zanimanje, prebivalište i adresu stana; podatke o zaključenju partnerstva - dan, mjesec, godinu i mjesto zaključenja partnerstva i izjave partnera o prezimenu nakon zaključenja partnerstva; podatke o roditeljima partnera - ime i prezime i datum rođenja; ime, prezime i prebivalište svjedoka pri zaključivanju partnerstva; ime i prezime matičara; ime i prezime tumača, ako je pri zaključenju partnerstva bilo neophodno prisustvo tumača;

2) Dopunu, izmjenu ili brisanje osnovnog upisa: prestanak partnerstva - smrću partnera, proglašenjem nestalog partnera umrlim, raskidom ili poništenjem partnerstva; promjenu imena i prezimena partnera, naknadne ispravke grešaka i druge promjene u vezi sa upisanim podacima.

Upis zaključenog partnerstva

Mjesto upisa

Član 35

Upis zaključenog partnerstva vrši matičar u opštini u kojoj je partnerstvo zaključeno.

Upis iz stava 1 ovog člana vrši se istog dana kada je partnerstvo zaključeno.

Obaveza suda

Član 36

Odluku o raskidu partnerstva ili odluku o poništenju partnerstva sud dostavlja matičaru, po pravilu u elektronskoj formi, radi upisa u registar životnog partnerstva.

VOĐENJE I ČUVANJE MATIČNIH REGISTARA ŽIVOTNOG PARTNERSTVA

Nadležnost

Član 37

Registar vodi nadležni organ lokalne uprave.

Primjerci registara

Član 38

Registar se vodi u pisanoj i elektronskoj formi.

Pisana forma registra vodi se ručno na propisanom obrascu. Prije početka upisa, pisana forma registra se ovjerava i na kraju svake kalendarske godine zaključuje sa posljednjim rednim brojem upisa u toj godini.

Registar u elektronskoj formi sastavni je dio Centralnog registra stanovništva.

Bliži način vođenja elektronske forme registra, kao i obrazac, bliži način vođenja, ovjeravanja i zaključivanja pisane forme registra propisuje nadležni organ državne uprave.

Ovlašćeno lice za upis podataka

Član 39

Podatke u registar upisuje matičar.

Matičar je ovlašćen i odgovoran i za izdavanje izvoda i uvjerenja iz registara na osnovu podataka koji se vode u registru, kao i za obavljanje drugih poslova utvrđenih zakonom.

Upis podataka

Član 40

Lice koje prijavljuje partnerstvo obavezno je da u prijavi za upis navede istinite podatke.

U registar se upisuju samo podaci koji su prijavljeni ili koje sadrži akt organa nadležnog za odlučivanje o promjeni ličnog stanja. Organ koji je donio odluku ili izdao ispravu koja utiče na promjenu ličnog stanja lica, obavezan je da ispravu dostavi matičaru u roku od 48 časova od njene izvršnosti, pravosnažnosti odnosno izdavanja.

Matičar je obavezan da upis u registar izvrši bez odlaganja.

Ako postoji osnovana sumnja da podatak koji se upisuje u registar nije tačan, matičar je obavezan da prije upisa provjeri tačnost tog podatka.

Ovjeravanje upisa

Član 41

Podatke upisane u elektronsku formu registra matičar potpisuje naprednim elektronskim potpisom.

Izvršeni upis u pisanoj formi registra matičar je obavezan da pročita licu koje prijavljuje činjenice, odnosno daje podatke.

Upis podataka iz stava 2 ovog člana potpisuje lice koje je prijavilo činjenice, odnosno dalo podatke i matičar, a druga lica kada je to zakonom propisano. Ako lice koje je prijavilo činjenice, odnosno dalo podatke odbije da potpiše upis podataka, matičar će to konstatovati u registru i o tome sačiniti zabilješku.

Podaci upisani u pisanu formu registra unose se u elektronsku formu tog registra, najkasnije u roku od 24 časa od njihovog upisa.

Izmjena, dopuna ili brisanje podataka

Član 42

Podatak upisan u registar mijenja se, dopunjava ili briše na osnovu izvršne, odnosno pravosnažne odluke organa nadležnog za odlučivanje o promjeni ličnog stanja.

Ako upis promjene nije moguć, zbog nedostatka ili nepotpunosti podataka osnovnog upisa u registar, matičar će prekinuti postupak i licu iz člana 40 stav 1 ovog zakona naložiti da, u cilju rješavanja prethodnog pitanja, zahtijeva od nadležnog organa pokretanje postupka, odrediti mu rok u kojem je dužno da to učini i zahtijeva da o tome podnese dokaz.

Ako se postupak za rješavanje prethodnog pitanja može voditi samo po službenoj dužnosti, matičar će obavijestiti nadležni organ radi pokretanja postupka.

Ispravljanje grešaka

Član 43

Pogrešno upisane podatke u pisanoj formi registra, koji su primijećeni, prije zaključenja upisa, ispravlja matičar i ovjerava potpisom i pečatom u tom registru.

Ispravljeni podaci iz stava 1 ovog člana unose se u elektronsku formu registra, najkasnije u roku od 24 časa od njihove ispravke.

Ovjeravanje upisa, izmjena, dopuna ili brisanje podataka ispravljanje grešaka u registru shodno se primjenjuju odredbe Zakona o matičnom registru.

Čuvanje

Član 44

Na čuvanje, obnovu, korišćenje i zaštitu ličnih podataka iz registra shodno se primjenjuju odredbe Zakona o matičnom registru.

Član 45

O činjenicama upisanim u registar izdaju se izvodi i uvjerenja iz registra životnog partnerstva.

Izvod iz registra sadrži posljednje podatke koji su upisani u registar do trenutka izdavanja izvoda.

Uvjerenje koje se izdaje na osnovu podataka iz registra sadrži pojedine podatke upisane u registar ili pojedine činjenice o ličnom stanju lica koja proističu iz tih podataka.

Izvodi i uvjerenja izdaju se na zahtjev lica na koje se upis odnosi ili lice koja ima pravni interes.

Izgled i sadržaj obrasca isprave koji se izdaje iz registra propisuje nadležni organ državne uprave.

Pravo uvida u registar

Član 46

Pravo uvida u podatke koji su upisani u registar ima lice na koje se podaci odnose, odnosno lice koje dokaže postojanje pravnog interesa.

ČETVRTI DIO

PRAVNA DEJSTVA PARTNERSTVA

Opšta prava i obaveze

Član 47

Partneri sporazumno i zajednički odlučuju o svim pitanjima od značaja za zajednički život.

Partneri imaju pravo na zaštitu privatnosti, zajedničkog života i doma.

Partneri imaju obavezu međusobnog pomaganja i pružanja njege i pomoći u slučaju bolesti.

Partneri imaju jednaka procesna prava u svim sudskim postupcima, kao i bračni drugovi.

IZDRŽAVANJE

Izdržavanje na osnovu partnerstva

Član 48

Međusobno izdržavanje partnera je njihova dužnost i pravo.

Član 49

Partner koji nema dovoljno sredstava za izdržavanje, nesposoban je za rad ili se ne može zaposliti, ima pravo na izdržavanje od drugog partnera, srazmjerno njegovim materijalnim mogućnostima.

Sud može, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, odbiti zahtjev za izdržavanje, ako izdržavanje traži partner koji se bez ozbiljnog povoda od strane drugog partnera grubo ili nedolično ponašao u partnerstvu ili je zlonamjerno ili bez opravdanog razloga napustio svog partnera, ili ako bi njegov zahtjev predstavljao očiglednu nepravdu za drugog partnera.

Član 50

Pod uslovima iz člana 49 neobezbijedeni partner ima pravo da zahtijeva da mu se presudom kojom se partnerstvo raskida dosudi izdržavanje na teret drugog partnera, srazmjerno njegovim materijalnim mogućnostima.

Izuzetno, partner, koji u partnerstvu nije tražio da mu se dosudi izdržavanje na teret drugog partnera, može, iz opravdanih razloga, takav zahtjev postaviti u odvojenoj parnici, u roku od godine dana poslije raskida partnerstva, ali samo ako su pretpostavke za izdržavanje nastale prije raskida partnerstva i trajale neprekidno do zaključenja glavne rasprave u parnici za izdržavanje, ili ako je u ovom roku nastupila nesposobnost za rad kao posledica tjelesne povrede ili narušenog zdravlja iz vremena prije raskida partnerstva.

Ako su se u slučaju raskida partnerstva partneri sporazumjeli o izdržavanju, ili je jedan partner bez izričitog sporazuma učestvovao u izdržavanju drugog partnera plaćanjem određenih novčanih iznosa, ostavljajući mu na korišćenje svoju imovinu ili na drugi način, rok iz stava 2 ovog člana za postavljanje zahtjeva za izdržavanje teče od dana kad je učinjeno poslednje davanje na ime izdržavanja, odnosno od dana kad je partneru vraćena njegova imovina.

Član 51

Ako je zajednica života partnera trajno prestala i ako su partneri dugi niz godina bili upućeni da potpuno samostalno obezbjeđuju sredstva za izdržavanje, pa je takvo stanje trajalo sve do raskida partnerstva, sud može, cijeneći sve okolnosti slučaja, odbiti zahtjev da dosudi izdržavanje u korist takvog partnera.

Član 52

Sud može odlučiti da obaveza izdržavanja traje određeno vrijeme kad je tražilac izdržavanja u mogućnosti da u dogledno vrijeme na drugi način obezbijedi sredstva za izdržavanje.

U slučaju kad je partnerstvo kratko trajalo, sud može, cijeneći sve okolnosti, odlučiti da obaveza izdržavanja traje određeno vrijeme, ili zahtjev za izdržavanje u cjelini odbiti, nezavisno od mogućnosti tražioca izdržavanja da u dogledno vrijeme na drugi način obezbijedi sredstva za izdržavanje, pri tome sud će posebno cijenity da li su se imovinske prilike partnera izmijenile u vezi sa zaključenjem partnerstva.

U opravdanim slučajevima sud može obavezu plaćanja izdržavanja produžiti.

Tužba za produženje plaćanja izdržavanja može se podnijeti samo do isteka vremena za koje je izdržavanje dosuđeno.

Član 53

Pravo na izdržavanje prestaje kad prestanu uslovi iz člana 49, kad istekne vrijeme za koje je dosuđeno, kad rastavljeni partner koji ga uživa zaključi brak ili partnerstvo, ili ako sud ispitujući sve okolnosti nađe da je rastavljeni partner postao nedostojan toga prava.

Partner čije je pravo na izdržavanje jednom prestalo ne može ponovo ostvariti pravo na izdržavanje od istog partnera.

Član 54

U slučaju poništenja partnerstva, partner koji u vrijeme zaključenja nije znao za uzrok ništavnosti može zahtijevati da mu se na teret drugog partnera dosudi izdržavanje, pod uslovima pod kojima rastavljeni partner može da ostvaruje pravo na izdržavanje.

STARATELJSTVO

Starateljstvo nad djecom

Član 55

Partner koji nije roditelj djeteta je dužan da izdržava djecu dugog partnera ako ona nemaju srodnika koji su po zakonu kojim se uređuju porodični odnosi dužni da ih

izdržavaju ili srodnici nemaju mogućnosti za to.

Obaveza partnera u slučaju iz stava 1 ovog člana postoji i posle smrti roditelja djeteta.

Donošenje odluka u vezi sa djecom

Član 56

U hitnim slučajevima, kada prijeti neposredna opasnost za djecu, partner ima pravo donijeti hitne odluke o preduzimanju neophodnih radnji u skladu sa interesima djece i o tome odmah obavijesti roditelja.

Svakodnevne odluke u vezi sa djecom može donositi i partner uz pristanak roditelja djece.

IMOVINSKI ODNOSI

Imovina partnera

Član 57

Partneri mogu imati posebnu i zajedničku imovinu.

Posebna imovina

Član 58

Posebnu imovinu sačinjava imovinu koju je partner stekao prije zaključenja partnerstva, kao i imovina koju je stekao u toku partnerstva nasleđem, poklonom ili drugim oblicima besterebnog sticanja.

Svaki partner samostalno upravlja i raspolaže posebnom imovinom, ukoliko se partneri nijesu drukčije dogovorili.

Član 59

Ako je tokom trajanja zajednice života u partnerstvu došlo do neznatnog uvećanja vrijednosti posebne imovine jednog partnera, drugi partner ima pravo na potraživanje u novcu srazmjerno svom doprinosu.

Ako je tokom trajanja zajednice života u partnerstvu došlo do znatnog uvećanja vrijednosti posebne imovine jednog partnera, drugi partner ima pravo na udio u toj imovini srazmjerno svom doprinosu.

Zajednička imovina

Član 60

Zajedničku imovinu sačinjava imovina koju su partneri stekli radom u toku trajanja partnerstva, kao i prihodi iz te imovine.

U zajedničku imovinu ulaze i prihodi od posebne imovine koji su ostvareni radom partnera, kao i imovina stečena igrom na sreću, osim ako je jedan partner ulagao u ovu igru posebnu imovinu.

Član 61

Prava partnera na zajedničku imovinu u smislu člana 60 ovog zakona upisuju se u registar nepokretnosti i druge odgovarajuće registre na ime oba partnera kao njihova zajednička imovina sa neopredijeljenim djelovima.

Ako je u registar nepokretnosti i druge odgovarajuće registre upisan kao vlasnik na

zajedničkoj imovini samo jedan partner, smatraće se kao da je upis izvršen na ime oba partnera, ukoliko do upisa nije došlo na osnovu pisanog ugovora zaključenog između partnera.

Ako su u registar nepokretnosti i druge odgovarajuće registre upisana oba partnera kao suvlasnici na opredjeljenim djelovima, smatraće se da su na ovaj način izvršili diobu zajedničke imovine.

Član 62

Svojim dijelom u nepodijeljenoj zajedničkoj imovini partner ne može samostalno raspolagati, niti ga može opteretiti pravnim poslom među živima.

Odgovornost partnera za dugove trećim licima

Član 63

Za sopstvene obaveze preuzete prije ili poslije zaključenja partnerstva odgovara partner koji ih je preuzeo svojom posebnom imovinom, kao i svojim udjelom u zajedničkoj imovini.

Član 64

Za obaveze koje jedan partner preuzme prema trećim licima radi podmirenja tekućih potreba partnerstva, kao i za obaveze koje po opštim propisima terete oba partnera, odgovaraju partneri solidarno kako zajedničkom, tako i svojom posebnom imovinom.

Partner koji iz svoje posebne imovine ispuni solidarnu obavezu, ima pravo da zahtijeva da mu drugi partner naknadi dio obaveze koji pada na njega.

Ugovor o imovini partnera

Član 65

Partneri tokom trajanja partnerstva ili prije zaključenja partnerstva mogu svoje imovinske odnose na postojećoj ili budućoj imovini urediti ugovorom o imovini partnera.

Ugovor o imovini partnera zaključuje se u pisanoj formi i mora biti ovjeren od notara, koji je dužan da prije ovjere partnerima pročita ugovor i upozori ih da se njime isključuje zakonski režim zajedničke imovine.

Ugovor o imovini partnera koji se odnosi na nepokretnosti upisuje se u registar nepokretnosti.

Član 66

Partneri ne mogu ugovoriti primjenu prava druge države na svoje imovinske odnose.

Primjena posebnih zakona

Član 67

Na imovinske odnose partnera koji nijesu uređeni ovim zakonom primjenjuju se opšti propisi iz oblasti imovinskog prava.

NASLJEĐIVANJE

Pravo na nasljeđivanje

Član 68

Predmet nasljeđivanja po ovom zakonu je imovina partnera stečena u toku trajanja partnerstva kao i posebna imovina preminulog partnera.

Na sva ostala pitanja nasljeđivanja primjenjuju se odredbe zakona kojima je uređeno pravo nasljeđivanja, pri čemu je partner u pravu nasljeđivanja izjednačen sa bračnim drugom.

PORESKI STATUS

Poreski status partnera

Član 69

Porez na promet nepokretnosti kod nasljeđivanja, poklona i u drugim slučajevima sticanja nepokretnosti bez naknade ne plaća partner ako:

- je izvršen promet nepokretnosti između partnera za vrijeme trajanja životnog partnerstva;
- nasljeđuje imovinu partnera - ostavioca sa kojim je živio u partnerstvu do momenta smrti partnera;
- poklonoprimac - na imovinu koja mu je ustupljena u ostavinskom postupku, koju bi naslijedio da se nasljednik - poklonodavac odrekao nasljeđa;

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA I ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Prava i obaveze u sistemu obaveznog zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite

Član 70

Partneri imaju pravo na zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje na način, po postupku i u obimu kao bračni drug i članovi njegove uže porodice u skladu sa propisima iz oblasti zdravstva.

SOCIJALNA I DJEČIJA ZAŠTITA

Prava iz socijalne i dječije zaštite

Član 71

Partneri i djeca koju partneri izdržavaju u skladu sa ovim zakonom, imaju pravo na socijalnu i dječju zaštitu kao i bračni supružnici i djeca na način, po postupku i u obimu u skladu sa propisima iz oblasti socijalne i dječje zaštite.

PRIVREMENI BORAVAK

Odobrenje dozvole za privremeni boravak

Član 72

Dozvola za privremeni boravak radi spajanja životne zajednice može se izdati strancu koji je životni partner crnogorskog državljanina, u skladu sa zakonom kojim se uređuje kretanje i boravak stranaca.

Prava i obaveze partnera u toku izvršavanja kazne zatvora

Član 73

Partner je u jednakom položaju sa bračnim drugom u svrhu ostvarivanja prava i obaveza propisanih posebnim zakonom kojim se uređuje položaj lica na izvršenju kazne zatvora, u pogledu prava na posjetu, kao i posjetu u posebnim prostorijama.

NAKNADA ŠTETE

Pravo na naknadu neimovinske štete

Član 74

Partneri imaju pravo na pravičnu novčanu naknadu neimovinske štete u slučaju smrti ili teškog invaliditeta svog partnera za svoje duševne bolove.

Na prava iz stava 1 ovoga člana shodno se primjenjuju odredbe posebnog zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi o naknadi štete.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 75

Pisana forma registara ustanoviće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Elektronska forma registara ustanoviće se u roku od godinu dana od dana početka primjene ovog zakona.

Podzakonski akti

Član 76

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Stupanje na snagu

Član 77

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore"

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola sadržan je u odredbi člana 16 stav 1 tačka 1 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuje način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Nepostojanje normativnog akta kojim se uređuju prava životnih partnera istog pola, kao i postojanje obaveze poštovanja ljudskih prava svih građana uslovalo je donošenje Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola. Afirmacija vrijednosti zaštićenih međunarodnim standardima u oblasti ljudskih prava i sloboda i zaštite od diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije jedan su od prioritetnih ciljeva politike Vlade Crne Gore u ovoj oblasti i nastavak njenih dosadašnjih aktivnosti na polju unapređenja ljudskih prava.

Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji je istakao obavezu donošenja Zakona kojim će se regulisati životne zajednice lica istog pola.

U skladu sa navedenim, Nacrtom zakona o životnom partnerstvu lica istog pola uređuje se zajednica života dva lica istog pola, zaključenje i prestanak životnog partnerstva, vođenje registra o životnom partnerstvu i postupci nadležnih organa u vezi sa zaključenjem i prestankom životnog partnerstva.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Nacrt Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola je usklađen sa Evropskim zakonodavstvom, kao i potvrđenim međunarodnim ugovorima Ujedinjenih Nacija i Savjeta Evrope, kojima su zabranjeni svi oblici diskriminacije:

- Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima UN;
- Međunarodnim Paktom o građanskim i političkim pravima;
- Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine;
- Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije;
- Poveljom o osnovnim pravima Evropske unije;
- Rezolucijom Evropskog parlamenta o borbi protiv homofobije u Evropi;
- Protokolom br. 12 uz Konvenciju iz 2000. godine (proširuje djelovanje zabrane diskriminacije na bilo koje pravo određeno zakonom);
- Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. godine;
- Međunarodnom konvencijom o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965. godine;
- Evropskom konvencijom o sprečavanju mučenja i nečovječnih ili ponižavajućih kazni i postupaka iz 2002. godine;
- Evropskom socijalnom poveljom (revidovanom) iz 1996. godine;
- Sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava.

IV. OBJAŠNENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Članom 1 Nacrta zakona određen je predmet zakona a koji se odnosi na uređenje životne zajednice dva lica istog pola. Uređuju se pitanja načela, zaključenja i prestanka životnog partnerstva lica istog pola kao i vođenje registra o životnom partnerstvu lica istog pola. Takođe, uređuje se i postupak zaključenja i prestanka životnog partnerstva lica istog pola pred nadležnim organima.

U članu 2 Nacrta zakona utvrđen je pojam životnog partnerstva lica istog pola. Utvrđeno je da će se u daljem tekstu umjesto izraza životno partnerstvo koristiti skraćeni pojam „partnerstvo“, a samo partnerstvo definiše se tj. određuje kao zakonom uređena zajednica života dva lica istog pola koja je obavezno da bude zaključena pred nadležnim organom, a prema odredbama ovog zakona.

U članu 3 Nacrta zakona navedena su osnovna načela na kojima se ovaj zakon zasniva. To su načelo ravnopravnosti, uzajamnog poštovanja, međusobnog pomaganja i uvažavanja partnera.

Članom 4 Nacrta zakona zabranjuje se nasilje u životnoj zajednici partnera. Zakon predviđa da se zaštita od nasilja u smislu prevencije, određivanja sankcija za učinjeno nasilje i suzbijanje svih vrsta nasilja uređuje posebnim zakonima.

Član 5 sadrži antidiskriminacionu klauzulu o zabrani naročito dva oblika diskriminacije životnih partnera, a to su diskriminacija po osnovu statusa i diskriminacija po osnovu pripadnosti zajednici životnih partnera.

U stavu 2 upućuje se da se zabrana i zaštita od diskriminacije i promocije jednakosti ostvaruje na osnovu posebnog zakona.

Članom 6 Nacrta zakona propisana je rodna ravnopravnost jezika uvođenjem, u konkretnom slučaju, klauzule da se sve odredbe propisa moraju jednako odnositi na muškarce i žene na način da izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Odredbama od člana 7 do 32 uređeno je poglavlje dva koje definiše zaključivanje i prestanak partnerstva kao i uslovi koje imperativno treba da budu ispunjeni od strane partnera kako bi se partnerstvo moglo zaključiti na zakonit način.

Članom 7 Nacrta zakona propisan je uslov saglasno izjavljenih volja dva lica istog pola. Saglasno izjavljena volja dva lica istog pola da žele da zaključe partnerstvo daje se pred nadležnim organom, a na način koji zakon utvrđuje.

Članom 8 Nacrta zakona propisan je uslov koji se odnosi na slobodnu volju partnera koji zaključuju životno partnerstvo. Zakonom je utvrđena nemogućnost zaključenja partnerstva od strane lica čija volja nije slobodna.

Članom 9 Nacrta zakona utvrđeno je da partnerstvo mogu zaključiti samo punoljetna lica, tj. ne može zaključiti partnerstvo lice koje nije navršilo 18.godina.

Članom 10 Nacrta zakona utvrđeno je da partnerstvo mogu zaključiti samo ona lica koja u trenutku zaključenja partnerstva nijesu već u partnerskom odnosu ili bračnoj zajednici.

Članom 11 Nacrta zakona utvrđeno je da partnerstvo ne može zaključiti lice koje nije sposobno za rasuđivanje.

Članom 12 Nacrta zakona utvrđeno je koja lica između sebe ne mogu zaključiti partnerstvo. To su: krvni srodnici u pravoj liniji, rođena braća i rođene sestre, braća i sestre po ocu ili majci, stric ili sinovac, ujak i sestrić, tetka i bratanična, tetka i sestrična, djeca rođene braće i sestara i djeca braće i sestara po ocu i majci.

Članom 13 Nacrta Zakona srodstvo između partnera utvrđeno je kao smetnja za zaključenje partnerstva. Srodstvo zasnovano usvojenjem jednako, tj. na isti način kao i krvno srodstvo predstavlja smetnju, a kako je detaljno određeno članom 12.

Postupak zaključenja partnerstva uređen je od člana 14 do člana 21 nacrta Zakona.

Ovom dijelu je posebno posvećena pažnja budući da se radi o novom postupku u našem pravnom sistemu i da on zahtijeva uvođenja novih nadležnosti organa lokalne uprave. Stoga je detaljno uređen postupak u svim svojim fazama. Regulisan je postupak prijave namjere da se zaključi partnerstvo, formalnost čina zaključenja partnerstva, uloga matičara u postupku, proglašenje partnerstva od strane matičara i upis zaključenog partnerstva u matični registar životnog partnerstva. Matični registar životnog partnerstva je registar koji naš sistem do sada nije poznavao. Njegovo određenje i regulisanje ovim zakonom neminovnost je koju je pri određenju trebalo pažljivo definisati i odrediti.

U članu 14 Nacrta Zakona utvrđeno je da postupak zaključenja partnerstva počinje podnošenjem prijave za zaključenje partnerstva. Prijavu lica koja namjeravaju da zaključe partnerstvo podnose organu lokalne uprave, tj. matičaru koji je nadležan da vodi matični registar životnog partnerstva. Kao prateći dokument uz prijavu utvrđen je izvod iz matičnog registra rođenih, a ostavljena mogućnost da po potrebi budu dostavljene i druge isprave.

Nadležnost matičara da utvrdi da li su ispunjeni uslovi za zaključenje partnerstva utvrđena je čl.15.Nacrta Zakona. Matičar ispunjenost uslova ocjenjuje na osnovu izjava lica koja zaključuju partnerstvo i priloženih izjava. Drugim stavom istog člana utvrđuje se pravo i obaveza matičara da u slučaju ne ispunjenja uslova za zaključenje partnerstva usmeno saopšti podnosiocima prijave da ne mogu zaključiti partnerstvo.

Postupanje u gore navedenom slučaju od strane matičara utvrđeno je detaljno čl.16 Nacrta zakona kroz tri stava. Matičar donosi rješenje o odbijanju prijave za zaključenje partnerstva u roku od tri dana nakon što je podnosiocima usmeno saopštio da nijesu ispunjeni uslovi za zaključenje partnerstva. Podnosiocima prijave dato je pravo na pravni lijek i isti u roku od osam dana mogu nadležnom organu izjaviti žalbu. Stavom tri utvrđena je obaveza nadležnog organa da odluku po žalbi donese u roku od 5 dana od prijema žalbe.

Članom 17 Nacrta zakona regulisano je određivanje datuma (dana i časa) zaključenja partnerstva na način što se do istog dolazi na osnovu sporazuma matičara i lica koje žele da zaključe partnerstvo.

Izostanak partnera u vrijeme koje je dogovoreno bez opravdanja za sobom povlači posljedicu pretpostavke da je prijava povučena (član 18 Nacrta zakona).

Članom 19 Nacrta zakona precizno je određen čin zaključenja partnerstva koji podrazumijeva strogu svečanu formu, tj. zaključuje se pred matičarem, na svečan način, u službenoj prostoriji.

Stavom dva istog člana data je mogućnost da matičar da dozvolu da se partnerstvo zaključi na drugom prikladnom mjestu, a na zahtjev i uz opravdane razloge partnera.

Stavom tri utvrđena su lica čije je prisustvo prilikom zaključenja partnerstva obavezno, a to su: oba buduća partnera, dva svjedoka i matičar. Za svjedoka je postavljen isključivo uslov da se radi o poslovno sposobnom licu.

Nakon faze prethodnog postupka, postupak zaključenja partnerstva prema čl. 20 Nacrta zakona odvija se na precizno propisan način. Čin zaključenja partnerstva započinje izvještajem matičara o identitetu podnosioca zahtjeva za zaključenje partnerstva i o postojanju pretpostavki za zaključenje partnerstva. Matičar upoznaje buduće partnere sa odredbama ovog zakona. Nakon toga, matičar postavlja pitanje svakom od budućih partnera pojedinačno da li pristaju da međusobno zakluče partnerstvo (stav 1, stav 2, stav 3, stav 4). Prilikom postupka partneri se odlučuju o prezimenu gdje imaju mogućnost da se sporazumiju da li će svaki zadržati svoje dotadašnje prezime, ili kao zajedničko uzeti prezime jednog od njih dvoje, ili kao zajedničko uzeti oba njihova prezimena i najzad da samo jedan od partnera svom prezimenu doda prezime drugog (stav 5).

Nakon datih saglasnih izjava budućih partnera o zaključenju partnerstva matičar proglašava da je partnerstvo zaključeno. Dakle, trenutak zaključenja partnerstva je trenutak saglasno date izjave volje za zaključenje partnerstva(stav 6).

Zaključeno partnerstvo matičar odmah upisuje u matični registar životnog partnerstva, a izvod iz matičnog registra partnerstva registrovanim partnerima izdaje odmah, na licu mjesta (stav 7, 8).

Nacrtom Zakona utvrđena su i regulisana četiri načina za prestanak partnerstva: smrću jednog ili oba partnera, donošenjem pravnosnažne odluke kojom se nestalo lice proglašava umrlim, poništenjem braka i raskidom partnerstva.

Član 21 stav 2 Nacrta utvrđeno je da partnerstvo prestaje proglašenjem nestalog partnera umrlim, i to danom koji je po pravnosnažnoj odluci suda utvrđen kao dan njegove smrti.

Nacrt zakona utvrdio je odredbama čl. od 22 do 30, na iscrpan način, pretpostavke radi kojih se partnerstvo može poništiti. Poništenje partnerstva predstavlja osnov za prestanak partnerstva prilikom čijeg zaključenja nijesu ispunjeni zakonom utvrđeni uslovi za punovažno partnerstvo. Tumačenjem zakonskih odredaba partnerstvo se može poništiti u sljedećim slučajevima:

- ukoliko izjave volja partnera nijesu bile slobodne ili ako partnerstvo nije zaključeno pred nadležnim organom

- ukoliko je partnerstvo zaključeno za vrijeme trajanja ranijeg braka jednog od partnera ili trajanja ranijeg partnerstva jednog od partnera

- ukoliko jedan od partnera nije sposoban za rasuđivanje

- ukoliko je partnerstvo zaključeno između srodnika po krvi i po usvojenju između kojih je prethodnim normama Zakona zabranjeno zaključenje partnerstva (čl 22 do 24)

Članovima 25 i 26 Nacrta zakona predviđeno je da partnerstvo može biti poništeno ako je jedan od partnera pristao na zaključenje usljed straha izazvanog silom ili ozbiljnom prijetnjom, ako je partnerstvo zaključeno u zabludi o ličnosti partnera ili u zabludi o bitnim osobinama jednog partnera, a koje su takve da bi drugog partnera odvratile od stupanja u partnerstvo da ih je znao, a koje su kao posljedicu imale nastupanje ozbiljno i trajno poremećenih odnosa u partnerstvu.

Članom 27 Nacrta zakona utvrđuje se da je partnerstvo ništavo ukoliko partnerstvo nije zaključeno sa ciljem zajednice života već nekim drugim ciljem (stav 1).

Neće doći do poništenja partnerstva ako zajednica života bude naknadno uspostavljena života od strane partnera (stav 2).

Članom od 28 do 30 Nacrta zakona utvrđeno je ko ima pravo na podnošenje tužbe. Pravo na podnošenje tužbe, osim partnera, ima i lice koje ima pravni interes da partnerstvo bude poništeno i državni tužilac (stav 1). Nakon što prestanu razlozi za ništavost pravo na podnošenje tužbe ima samo partner koji nije bio sposoban za rasuđivanje.

Rok u kojem aktivno legitimisana lica imaju pravo da podnesu tužbu je jedna godina od prestanka zakonom utvrđenih razloga, odnosno u slučaju kada je partner bio lišen poslovne sposobnosti u roku od jedne godine od pravnosnažnosti odluke o vraćanju poslovne sposobnosti (stav 2 i 3).

Članom 29 Nacrta Zakona utvrđeno je isključivo pravo partnera da traži poništenje partnerstva ukoliko je isto zaključeno pod prinudom ili u zabludi (stav 1). Rok u kojem je dozvoljeno da gore navedeni partner traži poništaj je jedna godina od dana prestanka prinude, odnosno jedna godina od kada je partner uočio zabludu, pri čemu je određen uslov da su partneri za to vrijeme bili u zajednici života.

Članom 30 Nacrta Zakona utvrđuje se da pravo na podizanje tužbe za poništenje partnerstva nakon smrti partnera ne prelazi na njihove nasljednike. Ali ukoliko je partner za života već pokrenuo postupak njegovi nasljednici imaju pravo da nastave započeti postupak.

Članom 31 Nacrta Zakona utvrđen je raskid partnerstva kao jedan od načina prestanka. U prvom stavu izrazito su predviđeni uzroci (činjenice i okolnosti) koji su po zakonu podobni da dovedu do prestanka punovažnog partnerstva oba partnera. To je uslov da su partnerski odnosi trajno i ozbiljno poremećeni i kada se iz drugih razloga ne može ostvariti svrha partnerstva.

Drugim stavom utvrđena su dva načina prestanka partnerstva: prestanak partnerstva na osnovu sporazuma partnera i prestanak partnerstva na osnovu tužbe. Uslov za sporazumni razvod braka je postojanje volje da partnerstvo prestane u pisanoj formi i pismeni sporazum o diobi zajedničke imovine partnera (stav 3).

U Nacrtu zakona predviđa se uspostavljanje matičnog registra životnog partnerstva u kojem će se voditi matična knjiga u pisanoj i elektronskoj formi (član 32- 46 Nacrta zakona.)

Članom 32 Nacrta zakona utvrđuje se da će se evidentiranje partnerstva koje je zaključeno u Crnoj Gori (nastalo), između crnogorskih državljana, državljana drugih država i lica bez državljanstva vršiti kroz upis u matičnom registru životnog partnerstva. Registar se vodi u pisanoj i elektronskoj formi, što je utvrđeno čl 33 Nacrta zakona. Sastavni dio registra su i isprave koje sadrže osnovni upis, dopunu, izmjenu i brisanje podataka u registar.

Sadržaj registra utvrđen je član 34 Nacrta zakona. Utvrđeno je da registar sadrži: osnovni upis i dopunu, izmjenu i brisanje osnovnog upisa.

Članom 35 Nacrta zakona utvrđena je mjesna nadležnost za upis zaključenog partnerstva. Upis partnerstva izvršiće matičar u onoj opštini u kojoj su partneri odlučili da zakluče partnerstvo. Upis će biti izvršen istog dana kada je partnerstvo zaključeno.

Članom 36 Nacrta zakona utvrđena je obaveza suda da matičaru dostavi odluku o raskidu partnerstva ili odluku o poništenju partnerstva. Kao oblik u kojem se odluka dostavlja priritet je dat elektronskoj formi odluke.

Nadležan organ za vođenje registra je organ lokalne uprave (čl.37 Nacrta zakona).

U članu 38 Nacrta navodi se da se registar vodi u pisanoj i elektronskoj formi. Pisana forma registra vodi se ručno. Ona se ovjerava i zaključuje na kraju svake kalendarske godine (stav 2). Stavom trećim utvrđuje se da je registar u elektronskoj formi sastavni dio Centralnog registra stanovništva. Organ nadležan za propisivanje i utvrđivanje načina vođenja elektronske forme registra i bliži način vođenja pisane forme je organ državne uprave (stav 4).

Članom 39 Nacrta zakona kao ovlašćeno lice za upis podataka u registar utvrđuje se matičar. Matičar upisuje podatke u registar (stav 1) i ovlašćeno i odgovorno je lice za izdavanje izvoda i uvjerenja iz registra (stav 2).

Članom 40 Nacrta zakona uređen je upis podataka u Matični registar životnog partnerstva. U stavu 1 utvrđuje se obaveza lica koje prijavljuje partnerstvo da u prijavi navede istinite podatke. U registar će se upisati samo podaci koje je dalo lice koje prijavljuje partnerstvo ili podaci koji su sadržani u aktu organa nadležnog za odlučivanje o promjeni ličnog stanja. (stav 2). Istim stavom obavezan je organ nadležan za odlučivanje o promjeni ličnog stanja da u roku od 48 sati od kada odluka koju je donio postanae izvršna istu dostavi matičaru. Matičar je obavezan da izmjene unese odmah bez odlaganja (stav 3). U slučaju sumnje matičara u istinitost podataka ovim članom utvrđena je obaveza matičara da prije upisa provjeri tačnost podataka (stav 4).

U članu 41 Nacrta zakona uređen je način ovjeravanja upisa. Utvrđuje se obaveza matičara da podatke upisane u elektronsku formu potpiše naprednim elektronskim potpisom (stav 1). Nadalje, istim članom u stavu dva obavezuje se matičar da nakon što izvrši upis u pisanoj formi isti pročita licu koje je dalo podatke (stav 2). Nakon sprovedenog postupka matičar i lice koje je dalo podatke potpisaće upis podataka, a ukoliko lice koje je dalo podatke odbije da potpiše upis podataka, utvrđena je obaveza matičara da u registru konstatuje odbijanje da se da potpis od strane lica koje je dalo podatke, kao i obaveza da matičar o tim okolnostima sačini zabilješku (stav 3). Četvrtim stavom propisano je da će podaci upisani u pisanu formu registra biti najkasnije u roku od 24 sata unijeti u elektronsku formu registra.

Članom 42 Nacrta zakona regulisana su pitanja izmjene, dopune i brisanja podataka. Izmjena, dopuna i brisanje podataka vrše se na osnovu pravnosnažne odluke organa nadležnog za odlučivanje o promjeni ličnog stanja.

U sljedećem stavu predviđen je slučaj kada upis promjene nije moguć zbog postojanja prethodnog pitanja, a koje se odnosi na nedostatak ili nepotpunost podataka osnovnog upisa u registar. U tom slučaju obavezan je matičar da prekine postupak i naloži licu koje prijavljuje partnerstvo da riješi prethodno pitanje i odredi joj rok u kojem je dužna da pokrene postupak rješavanja spornog pitanja pred nadležnim organom, a da matičaru o tome priloži dokaz.

U stavu tri regulisan je slučaj kada se postupak za rješavanje prethodnog pitanja može voditi samo po službenoj dužnosti. U tom slučaju matičar jr obavezan da obavijesti nadležni organ radi pokretanja postupka.

U članu 43 Nacrta zakona utvrđeno je da matičar ispravlja pogrešno upisane podatke u pisanoj formi i ovjerava potpisom i pečatom u tom registru. Ispravljeni podaci biće uneseni u elektronsku formu najkasnije u roku od 24 časa od njihove ispravke (stav 2). Na ovjeravanje upisa, izmjena, dopuna ili brisanje podataka i ispravljanje grešaka u registru utvrđena je shodna primjena odredaba posebnog Zakona o matičnom registru.

Članom 44 Nacrta na čuvanje, obnovu, korišćenje i zaštitu ličnih podataka iz registra utvrđena je shodna primjena odredaba posebnog Zakona o matičnom registru.

Izdavanje izvoda i uvjerenja iz registra utvrđeno je odredbama člana 45 Nacrta zakona. Utvrđen je sadržaj izvoda u kojem su evedentirani posljednji podaci upisani u registar do trenutka izdavanja izvoda (stav 1, stav 2). Utvrđen je i sadržaj Uvjerenja koje se izdaje na osnovu podataka iz registra i to su: pojedini podaci upisani u registar ili pojedine činjenice o ličnom stanju lica koje proističu iz tih podataka (stav 3). U poslednje stavu ovog člana utvrđeno je da nadležni organ državne uprave propisuje izgled i sadržaj obrasca isprave.

Članom 46 Nacrta zakona pravo na uvid u registar tj. podatke upisane u njemu dato je licu na koje se upisani podaci odnose. Takođe je data mogućnost da ovo pravo ostvari i lice koje dokaže da ima pravni interes za ostvarivanje prava na uvid u podatke upisane u registru.

Pravna dejstva životnog partnerstva regulisana su odredbom člana 47 Nacrta.

Budući da zaključenjem partnerstva partneri ulaze u sasvim novu vrstu odnosa u kojima se do trenutka zaključenja partnerstva nijesu nalazili nacrtom zakona neke od tih odnosa normiraju se imperativnim normama, ali neki odnosi su takve prirode da se odvijaju isključivo između partnera. Dejstva koja proizvode odnosi partnera u duhu Nacrta zakona možemo podijeliti na dejstvo partnerstva na lične odnose između partnera, dejstvo partnerstva na izdržavanje, dejstvo partnerstva na imovinske odnose partnera. (čl. 47 – čl. 67).

U čl 47 Nacrta zakona utvrđena su pravna dejstva partnerstva koja se odnose na lične odnose partnera, prije svega prava i obaveze partnera da sporazumno i zajednički odlučuju o svim pitanjima od značaja za zajednički život, ali i obavezu trećih da poštuju njihova prava na privatnost koja su im zakonom garantovana kao i zaštita zajedničkog života i doma. Kao prethodna prava i obaveze i obaveza partnera da se međusobno pomažu i pružaju jedno drugom njegu i pomoć u slučaju bolesti određena su imperativnim normama.

U poslednjem 4.stavu člana partneri su u pogledu procesnih prava u sudskim postupcima izjednačeni sa bračnim drugovima.

Odredbama članova 48 – 54 Nacrta zakona normirano je izdržavanje između partnera. Upravo je jedna od najznačajnijih posljedica zaključenja partnerstva je pravo i dužnost supružnika na izdržavanje (čl 49 Nacrta zakona). Izdržavanje može biti za vrijeme trajanja partnerstva i nakon prestanka partnerstva. Iako izdržavanje između partnera ima karakteristike i ličnog i imovinskog odnosa Nacrtom zakona kao pravni odnos izdržavanje je odvojeno od imovinskog odnosa.

Članom 49 Nacrta zakona date su pretpostavke koje je potrebno da budu ispunjene kako bi se stvorila zakonska obaveza izdržavanja u braku. One se odnose i na povjerioca izdržavanja i na dužnika izdržavanja. Pravo na izdržavanje ima partner koji nema dovoljno

sredstava za izdržavanje - dakle nije u stanju da sam podmiruje vlastite troškove. Drugi uslov za priznavanje prava na izdržavanje je da je partner koji je primalac izdržavanja nesposoban za rad ili se ne može zaposliti, a odnosi se na postojanje dvije okolnosti koje su postavljene alternativno: partner ili nije sposoban za rad ili se ne može zaposliti. Jedini uslov postavljen na strani dužnika izdržavanja je mogućnost za davanje izdržavanja. Zakon štiti davaoca izdržavanja time što davalac izdržavanja daje izdržavanje srazmjerno svojim mogućnostima. A to znači, da partner ne može izdržavati drugog partnera ukoliko bi ga to dovelo u stanje oskudice.

Stavom dva usvojen je pravni standard „očigledna nepravda“. „Očigledna nepravda“ predstavlja subjektivan uslov za izdržavanje na strani povjerioca izdržavanja. Uvođenje ovog pravnog standarda u postupku donošenja sudske odluke o zahtjevu za izdržavanje jednog od partnera olakšaće sudu donošenje pravilne i na zakonu zasnovane odluke o izdržavanju partnera, jer kod postojanja ovih okolnosti sud može odbiti zahtjev za izdržavanje. Iako su grubo, nedolično ponašanje, zlonamjerno ili bez opravdanog razloga napuštanje partnera standardi koji zajedno čine standard „očigledne nepravde“, oni su u Nacrtu posebno izdvojeni budući da su najčešći razlozi koji dovode do očigledne nepravde.

Člano 50 Nacrta zakona utvrđeno je pravo na zahtjev za izdržavanje u postupku raskida partnerstva, a da isto kao obaveza bude sadržano u presudi kojom se partnerstvo raskida (stav 1).

Pravo na zahtjev za izdržavanje dat je partneru koji u partnerstvu nije tražio da mu se izdržavanje dosudi na teret drugog partnera. On to može učiniti naknadno u roku od jedne godine od raskida partnerstva u posebnoj parnici. Čl. 50 Nacrta predviđeni su i uslovi koje partner u ovom slučaju mora ispuniti. Prvi uslov je da je pretpostavka za izdržavanje nastala prije raskida partnerstva i da traje neprekidno do zaključenja glavne rasprave u parnici za izdržavanje. Alternativno je određen uslov je da je pretpostavka za izdržavanje nastala kao posljedica tjelesne povrede ili narušenog zdravlja do kojih je došlo u periodu prije raskida partnerstva (stav 1, 2).

Stavom 3 predviđeno je da u slučaju raskida partnerstva kada su se partneri sporazumjeli o izdržavanju ili je jedan partner bez izričitog sporazuma učestvovao u izdržavanju drugog partnera tako što je plaćao određen novčani iznos za postavljanje zahtjeva za izdržavanje teći će od dana kada je učinjeno posljednje davanje na ime izdržavanja, odnosno kada je partneru vraćena njegova imovina.

Članom 51 Nacrta pod uslovom da je zajednica života partnera trajno prestala i ako su partneri dugi niz godina bili upućeni da se samostalno izdržavaju, te ako je takvo stanje trajalo do raskida partnerstva, to može biti osnovan razlog da sud u toku postupka odbije zahtjev da dosudi izdržavanje u korist takvog partnera. Ovakav stav zakonodavca ima uporište u alimentacionoj teoriji koja polazi od principa da se odnosi koji su postojali u partnerstvu i nakon prestanka partnerstva treba da zadrže određeno vrijeme. Međutim, ukoliko takvog odnosa nije bilo ni dok je formalno postojalo partnerstvo, onda nema osnova da ga bude ni nakon njegovog raskida.

Članom 52 Nacrta pravo na izdržavanje ograničeno je vremenskim rokom iako nije precizno utvrđen u mjesecima ili godinama najduži rok. Time je ostavljena mogućnost sudu da odlučuje u svakom konkretnom slučaju koliko će biti obavezan davalac izdržavanja da daje izdržavanje.

Prvim stavom sudu je data mogućnost da vrijeme izdržavanja odredi u zavisnosti od vremena koje je primaocu izdržavanja potrebno da obezbijedi sredstva za izdržavanje. (stav 1). U slučajevima kada je partnerstvo kratko trajalo sud može donijeti odluku o oročenom trajanju izdržavanja ili pak takav zahtjev u potpunosti odbiti. Pri donošenju odluke sud vodi računa da li su se imovinske prilike partnera promijenile u vezi sa zaključenim partnerstvom (stav 2).

Iako sud utvrdi obavezu plaćanja izdržavanja na određeno vrijeme, ista se može produžiti kada za to postoje opravdani razlozi (stav 3). Podnošenje tužbe za produženje plaćanja izdržavanja mora biti izvršeno do isteka vremena za koje je izdržavanje dosuđeno (stav 4).

Članom 53 Nacrta zakona regulisan je prestanak prava na izdržavanje između partnera u slučajevima prestanka uslova usljed kojih je utvrđeno pravo odnosno obaveza izdržavanja, odnosno kada istekne vrijeme za koje je dosuđeno izdržavanje, kada partner koji u čiju korist je dosuđeno izdržavanje zaključi novo partnerstvo ili brak, ili kada sud utvrdi da je rastavljeni partner nedostojan da i dalje uživa to pravo.

Članom 54 Nacrta zakona utvrđeno je pravo partnera na izdržavanje u slučaju poništenja partnerstva. Da bi mogao da ostvari ovo pravo partner koji zahtijeva izdržavanje mora ispuniti uslov da nije znao za uzrok ništavosti partnerstva.

Starateljstvo nad djecom regulisano je odredbom čl 55 Nacrta zakona. Utvrđena je obaveza partnera koji nije roditelj djeteta da izdržava djecu partnera ako ona nemaju srodnika koji su po zakonu kojim se uređuju porodični odnosi dužni da ih izdržavaju ili ako srodnici postoje ali nemaju mogućnost da budu davaoci izdržavanja (stav 1). Ova obaveza partnera postoji i poslije smrti roditelja djeteta.

Ovakvo rješenje dato je zbog zaštite i vođenja posebne pažnje o najboljem interesu djeteta. Obaveza je roditelja da izdržavaju svoju djecu i osnovna je dužnost u vršenju roditeljskog prava. Dijete nije sposobno da se samo stara o sebi. Konvencija o pravima djeteta utvrđuje obavezu izdržavanja djece kao jedno od osnovnih prava djece. Porodični zakon poznaje izdržavanje između tazbinskih srodnika. Obavezu izdržavanja imaju maćeha ili očuh, a povjerilac izdržavanja maloljetni pastorak. Odredbe člana 55 Nacrta zakona upravo podržavaju ovakva rješenja zakonodavca u slučaju kada maloljetno dijete živi sa biološkim roditeljem i njegovim partnerom (očuhom, maćehom) sa kojim dijete nije u srodstvu.

Članom 56 Nacrta zakona regulisano je pravo partnera koji nije roditelj djeteta koje živi u zajednici sa partnerima da može donositi svakodnevne odluke u vezi sa djecom pri čemu je neophodno da ima pristanak partnera koji je roditelj djeteta. On ima pravo da donese i hitne odluke vezane za dijete u hitnim slučajevima, onda kada prijeti neposredna opasnost za djecu. Takođe, dužan je o tome odmah obavijestiti partnera koji je roditelj djeteta.

Osnov imovinskih odnosa u zajednici života partnera jeste rad partnera koji su regulisani odredbama 57-67 Nacrta zakona. Imovina se u toku trajanja partnerstva može steći i na druge načine (nasljedstvo, poklon...). Kao i Porodični zakon i Nacrt Zakona osim zakonskog imovinskog režima prepoznaje i ugovorni imovinski režim. A unutar zakonskog imovinskog režima partnera postoje dvije vrste imovine partnera: zajednička i posebna.

Postojanje dvije vrste imovine partnera zajedničke i posebne utvrđeno je članom 57 Nacrta zakona. Članom 58 Nacrta zakona određena je posebna imovina partnera. Posebnu imovinu u partnerstvu čini ona imovina koju je partner stekao prije zaključenja partnerstva, kao i imovina koju je partner stekao u toku partnerstva nasljeđem, poklonom ili drugim oblicima besteretnog sticanja(stav 1). U pogledu upravljanja i raspolaganja posebnom imovinom, svaki partner samostalno upravlja svojom posebnom imovinom(stav 2). Partneru je ostavljena mogućnost da prenese pravo raspolaganja svojom imovinom na partnera.

Članom 59 Nacrta zakona uređuju se dvije situacije u kojima je došlo do uvećanja vrijednosti posebne imovine jednog partnera u toku trajanja zajednice života u partnerstvu.

Ukoliko je uvećanje vrijednosti posebne imovine neznatno, partner ima pravo na potraživanje u novcu (obligaciono pravni zahtjev) (stav 1). Kada dođe do znatnog uvećanja vrijednosti posebne imovine u toku trajanja zajednice života u partnerstvu drugi partner ima pravo na udio u toj imovini, srazmjerno svom doprinosu.

Članom 60 Nacrta zakona uređena je zajednička imovina partnera. Definiše se u prvom stavu kao imovina koju su partneri stekli radom u toku trajanja partnerstva, kao i prihodi iz te imovine.

Stavom 2 uređeno je da će se u sastavu zajedničke imovine naći i prihodi od posebne imovine ako su oni nastali zajedničkim radom partnera, a isto tako i imovina stečena igrom na sreću, pod uslovom da jedan od partnera u ovu igru nije uložio svoju posebnu imovinu.

Članom 61 Nacrta uređuje se upis prava na zajedničku imovinu partnera u registar nepokretnosti na ime oba partnera kao njihova zajednička imovina sa neopredijeljenim djelovima (stav 1). I u slučajevima kada je samo jedan partner upisan kao vlasnik na zajedničkoj imovini, ima se smatrati da je upis izvršen na ime oba partnera, pod uslovom da do upisa nije došlo na osnovu pisanog ugovora zaključenog između partnera (stav 2). Trećim stavom se utvrđuje da kada su u registru nepokretnosti i drugim odgovarajućim registrima upisana oba partnera kao suvlasnici na opredijeljenim djelovima, ima se smatrati da su oni na ovaj način izvršili diobu zajedničke imovine (stav 3).

Član 62 Nacrta zakona ni jedan partner ne može samostalno (za razliku od suvlasnika čiji je dio određen u idealnom smislu) raspolagati svojim pravom svojine nad zajedničkom imovinom. Raspolaganje je dozvoljeno samo zajedničkim putem.

Članovima 63 i 64 Nacrta zakona regulisana je odgovornost partnera za dugove prema trećim licima.Partneri prava i obaveze mogu preuzimati prije zaključenja partnerstva i poslije. Od te činjenice zavisi i način na koji će odgovarati za preuzete obaveze. Pojedinačna odgovornost postoji za lične obaveze partnera bez obzira na to da li su preuzete u partnerstvu ili prije zaključenja partnerstva. Za preuzete obaveze partner odgovara svojom posebnom imovinom, kao i svojim udjelom u zajedničkoj imovini (čl 63).

Solidarna odgovornost partnera utvrđena je za obaveze preuzete radi podmirenja zajedničkih obaveza i potreba u trajanju životne zajednice, kao i za obaveze koje po zakonu terete oba partnera (čl.64 stav 1). Solidarna odgovornosti proizilazi iz načela ravnopravnosti partnera. Trećim licima u odnosu na partnere daje se veća pravna zaštita, a partnerima veća odgovornost. Stavom 2 čl. 64 Nacrta zakona utvrđeno je pravo partnera

koji iz svoje posebne imovine ispuni solidarnu obavezu da zahtijeva da mu drugi partner naknadi dio obaveze koji pada na njega.

Članom 65 Nacrta zakona uređen je ugovor o imovini partnera kojim partneri mogu promijeniti odnosno isključiti zakonski režim zajedničke imovine.

Član 66 Nacrta zakona zabranjeno je da partneri ugovaraju primjenu prava druge države na svoje imovinske odnose.

Članom 67 Nacrta zakona utvrđena je primjena opštih propisa iz oblasti imovinskog prava na imovinske odnose koji nijesu uređeni Nacrtom zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.

Članom 68 Nacrta zakona uređeno je pravo na međusobno nasljeđivanje partnera. Predmet nasljeđivanja je imovina koja je stečena u toku trajanja partnerstva kao i posebna imovina preminulog partnera.

Stavom dva ovog Nacrta zakona predviđena je primjena odredaba Zakona o nasljeđivanju pri čemu je partner izjednačen sa bračnim drugom u pravu nasljeđivanja.

Članom 69 Nacrta zakona uređen je poreski status partnera na način što je utvrđeno da porez na promet nepokretnosti kod nasljeđivanja, poklona i u drugim slučajevima sticanja nepokretnosti bez naknade ne plaća partner ako je promet nepokretnosti izvršen za vrijeme trajanja partnerstva, ako se nasljeđuje imovina partnera sa kojim je nasljednik partner živio do momenta smrti, poklonoprimac – na imovinu koja mu je ustupljena u ostavinskom postupku, koju bi naslijedio da se nasljednik – poklonodavac odrekao nasljeđa.

Članom 70 Nacrta utvrđena su prava i obaveze u sistemu zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite na način što su partneri u postupku, načinu i obimu ostvarenja ovih prava izjednačeni sa bračnim drugovima i članovima njihove uže zajednice, a u skladu sa propisima iz oblasti zdravstva.

Članom 71 Nacrta zakona utvrđena su prava iz socijalne i dječje zaštite na način što su partneri i djeca koju izdržavaju u skladu sa ovim zakonom izjednačeni u pravima sa bračnim drugovima i njihovom djecom na način, po postupku i u obimu u skladu sa propisima iz oblasti socijalne i dječje zaštite.

Članom 72 Nacrta zakona uređeno je pitanje privremenog boravka partnera radi spajanja partnerstva. Ovo na način što se dozvoljava za privremeni boravak radi spajanja partnerstva izdaje strancu koji je životni partner crnogorskog državljanina (stav 1). Drugim stavom regulisano je da se pravo na privremeni boravak partnera radi spajanja partnerstva ostvaruje u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuju uslovi ulaska, izlaska, kretanja, boravka i rada stranaca u crnoj Gori.

Članom 73 Nacrta zakona regulisana su prava i obaveze partnera u toku izvršavanja kazne zatvora. Partneri su izjednačeni sa bračnim drugom u pogledu položaja lica koje je na izvršenju kazne zatvora u pogledu prava na posjetu i posjetu u posebnim prostorijama a čija se prava uređuju posebnim zakonima.

Članom 74 Nacrta zakona partnerima je priznato pravo na pravičnu naknadu neimovinske štete po osnovu pretrpljenih duševnih bolova ukoliko dođe do smrti ili teškog invaliditeta njihovog partnera. (stav 1). Drugim stavom utvrđena je primjena Zakona o obligacionim odnosima na prava predviđena stavom 1.

Prelazne i završne odredbe uređene su od člana 75 - 77

Članom 75 utvrđeni su rokovi za ustanovljavanje pisane forme matičnih registara i elektronske forme matičnih registara. Propisi za sprovođenje zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu zakona (čl 76).

Članom 77 Nacrta zakona utvrđeno je da zakon stupa na snagu osmog dan od dana objavljivanja u „službenom listu Crne Gore.“

VI. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Procjena finansijskih sredstava za sprovođenje ovog Zakona biće urađena nakon okončana javne rasprave i utvrđivanju finalnog teksta Nacrta Zakona.